

การพัฒนาแบบวัดความเป็นไทยของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

The Development of Basic Education

Students' Thainess Scale

ประภฤติยา ทักซิโน^{1*} พัทธราวลัย มีทรัพย์²

Prakittiya Tuksino^{1*}, Phutcharawalai Meesup²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดความเป็นไทย ซึ่งความเป็นไทยเป็นคุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย เครื่องมือที่พัฒนาขึ้นเป็นแบบวัดความเป็นไทย แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 จำนวน 1,200 คน การตรวจสอบคุณภาพของแบบวัด ประกอบด้วย การตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกคุณภาพรายข้อตามแนวคิดทฤษฎีการตอบสนองของข้อสอบ และการตรวจสอบคุณภาพทั้งฉบับ ได้แก่ ความเที่ยง และความตรงเชิงโครงสร้าง วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรม Mplus ผลการวิจัยพบว่า

1. โมเดลการวัดความเป็นไทย มี 5 องค์ประกอบ 12 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) การรักษาระเบียบวินัย จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ 2) การปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ 3) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ 4) รักความเป็นไทย สืบสานวัฒนธรรมไทย จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ และ 5) ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 2 ตัวบ่งชี้

2. แบบวัดความเป็นไทยที่พัฒนาขึ้น 3 ฉบับ ได้แก่ แบบวัดความเป็นไทยระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย มีจำนวน 24 ข้อ แบบวัดความเป็นไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวน 36 ข้อ และ แบบวัดความเป็นไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีจำนวน 36 ข้อ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่าโมเดลการวัดของแบบวัดทั้งสามระดับมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นั่นคือแบบวัดทั้ง 3 ฉบับ มีความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) และแบบวัดระดับประถมศึกษาตอนปลาย มีความเที่ยง (Reliability) อยู่ระหว่าง 0.497-0.642 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.23-1.87 แบบวัดระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความเที่ยงอยู่

¹ อาจารย์ ดร.ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

² อาจารย์ ดร.ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

* Corresponding author; email: prakittiya@gmail.com

ระหว่าง .495-.747 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.22-2.61 และแบบวัดมัธยมศึกษาตอนปลายมีความเที่ยงอยู่ระหว่าง .475-.729 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20-2.79

คำสำคัญ: ความเป็นไทย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน
ทฤษฎีการตอบสนองของข้อสอบ คุณลักษณะที่ไม่ใช่การรู้จัก

Abstract

The objectives of this research were to develop and investigate the quality of Thainess scale. Since Thainess was a major characteristic of upper primary school students, lower secondary school students, and upper secondary school students. The instrument for measuring Thainess, was a 5 level rating scale. The samples were 1,200 upper primary school students, lower secondary school students, and upper secondary school students. For validation, the item discrimination based on item response theory, were administered. For total quality validation, reliability and construct validity were administered. Confirmative factors were analyzed by Mplus program. The research findings found that:

The Thainess Model consisted of 5 factors and 12 indicators including: 1) 2 indicators of discipline maintenance, 2) 2 indicators of action based on democratic system, 3) 3 indicators of love of nation, religion and king, 4) 3 indicators of love of Thainess to preserve our Thai cultural heritage, and 5) 2 indicators of Sufficiency Economy Philosophy.

Three issues of Thainess Scale consisted of 24 items of Thainess Scale for upper primary school, 36 items of Thainess Scale for lower secondary school, and 36 items for upper secondary school. For confirmative factor analysis, found that all of 3 levels for measurement model, were congruent with empirical data. Construct validity was shown in all of 3 issues. The reliability values were ranged between 0.497-0.642. Item discrimination values were ranged between 0.23-1.87. Reliability values of lower secondary school, were ranged between .495 - .747. Item discrimination values were ranged between 0.22-2.61. The reliability values of upper secondary school scale, were ranged between .475-.729. Item discrimination values were ranged between 0.20-2.79.

Keywords: Thainess, Desirable Characteristic, Confirmative Factor Analysis, Item Response Theory, Noncognitive

บทนำ

คุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนเป็นสิ่งที่กำหนดขึ้นตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษา และเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่ทำให้คนมีสภาพการดำรงชีวิตที่มีความสุขและสามารถดำรงอยู่ในสังคมโดยไม่เป็นภาระของสังคม และเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้น เพื่อพัฒนามนุษย์ในสังคมและช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม คุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ได้กำหนดตามความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เช่นแนวคิดขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 1997) ได้กำหนดคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นประกอบด้วย ความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและทักษะในการจัดการกับปัญหาที่อยู่รอบตัวภายใต้สังคม แนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการการวัดผลแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดกรอบทักษะในศตวรรษที่ 21 (National Research Council, NRC (2010); National Research Council, NRC. (2012) ไว้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านสติปัญญา (Cognitive Domain) ประกอบด้วย ทักษะการคิด ทักษะการให้เหตุผล และทักษะอื่นที่เกี่ยวข้อง 2) องค์ประกอบของพฤติกรรมภายในบุคคล (Intrapersonal Domain) ประกอบด้วยความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมและอารมณ์ของตนเองและ 3) องค์ประกอบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Domain) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการแสดงออก การสื่อสารกับบุคคลอื่น จะเห็นว่าคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนประกอบด้วยสองส่วนสำคัญคือคุณลักษณะทางด้านสติปัญญา และคุณลักษณะที่นอกเหนือจากความสามารถทางด้านความคิด (Cognitive) ที่รู้จักกันดีในชื่อว่า คุณลักษณะที่ไม่ใช่การรู้คิด (Noncognitive) ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความประสบความสำเร็จในชีวิต และช่วยในการทำนายความสำเร็จและความสามารถในการทำงานได้

คุณลักษณะที่ไม่ใช่การรู้คิด (Noncognitive) ที่พบในประเทศไทย ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) มีเป้าหมายหลักให้ผู้เรียนทุกระดับการศึกษามีคุณธรรมจริยธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555) เน้นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม สำนึกความเป็นพลเมือง วิถีประชาธิปไตย สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งพัฒนาสังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กไทยตามแนวการจัดการศึกษาที่ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2554)

เน้นการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความรู้คู่คุณธรรม หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นหนึ่งใน เป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาผู้เรียน มีปัญญามีคุณภาพชีวิตที่ดี ตระหนักต่อบทบาท หน้าที่ภายในจิตใจของตนเองและดำรงตนอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ได้แก่ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่าง พอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ และให้สถานศึกษาจัดการ ประเมินผู้เรียนประกอบกับเกณฑ์การผ่านช่วงชั้นและการจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้ กำหนดไว้ ค่านิยมหลักของคนไทยตามนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) กำหนด ค่านิยม 12 ประการ สำหรับสร้างคนในชาติและผู้เรียน ได้แก่ 1) มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน 3) กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ 4) ใฝ่หา ความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม 5) รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย 6) มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ 7) เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย 8) มีระเบียบ วินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อย รู้จักการเคารพผู้ใหญ่ 9) มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ 10) รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง 11) มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ และ 12) คำนึงถึง ผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

ความเป็นไทยเป็นคุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งที่มีความโดดเด่น และแตกต่างจาก คุณลักษณะที่กำหนดไว้ในกรอบคุณลักษณะของต่างประเทศ เป็นคุณลักษณะภายในบุคคล (Latent Trait) ที่ไม่สามารถวัดได้โดยตรง และต้องอาศัยหลักการวัดทางจิตวิทยา โดยการกำหนด พฤติกรรมบ่งชี้ที่สามารถสังเกตได้ เพื่อให้สามารถวัดและประเมินผลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ อย่างถูกต้องน่าเชื่อถือและยุติธรรมต่อตัวนักเรียน ซึ่งหลักการสำคัญในการสร้างเครื่องมือที่เป็น แบบวัดคุณลักษณะภายใน (Latent Trait) ของนักเรียนนั้นจะทำให้สามารถเข้าใจความสัมพันธ์ ระหว่างคุณลักษณะภายในของนักเรียนกับพฤติกรรมที่ปรากฏได้ชัดเจนนำไปสู่การประมาณค่าที่ แท้จริงของคุณลักษณะภายในที่มีความถูกต้องชัดเจนขึ้น และสามารถตอบสนองความต้องการการใช้สารสนเทศสำหรับการตัดสินใจ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2555) คุณลักษณะความเป็นไทยได้มีการ กล่าวถึงในเฉพาะของในประเทศ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ จึงได้ทบทวนเอกสารในประเทศ ดังนี้ 1) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของ สำนักวิชาการและ มาตรฐานการศึกษา คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2551) 2) ค่านิยม หลักของคนไทยตามนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) 3) มาตรฐานการศึกษา แห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548) 4) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2574

(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) และ 5) ลักษณะของความเป็นไทย ของสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ (2554)

จากการสังเคราะห์ลักษณะของความเป็นไทย ผู้วิจัยจึงสรุปความหมายของความเป็นไทยว่า หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของความเป็นคนไทย และรักในเอกลักษณ์ของไทย รักและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่เกิดขึ้น มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ สืบสานวัฒนธรรมไทย และยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) การรักษาระเบียบวินัย 2) การปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย 3) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 4) รักความเป็นไทย สืบสานวัฒนธรรมไทย 5) ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เครื่องมือที่ใช้วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในปัจจุบันยังขาดเครื่องมือที่ผู้สอนสามารถนำไปใช้เพื่อติดตามคุณลักษณะของผู้เรียน แบบวัดความเป็นความไทยเป็นเครื่องมือวัดผลอย่างหนึ่งที่ยังไม่มีการพัฒนาและนำไปใช้อย่างจริงจัง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาแบบวัดความเป็นไทยที่มีความตรง (Validity) และมีความเที่ยง (Reliability) เหมาะสมสำหรับการนำไปใช้สำหรับผู้สอน และสามารถยึดเป็นแนวปฏิบัติในการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างและพัฒนาแบบวัดความเป็นไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดความเป็นไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความเป็นไทย (Thainess) หมายถึง การรับรู้และการปฏิบัติที่แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะเอกลักษณ์ของความเป็นคนไทย และรักในเอกลักษณ์ของไทยและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่เกิดขึ้น มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ สืบสานวัฒนธรรมไทย และยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ การรักษาระเบียบวินัย การปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ รักความเป็นไทย สืบสานวัฒนธรรมไทย และยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.1) การรักษาระเบียบวินัย หมายถึง การแสดงออกถึงการยึดมั่นในข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับ และรับผิดชอบ ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน

1.2) การปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย หมายถึง การปฏิบัติตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อนำไปใช้ในรูปแบบของบทบาทและหน้าที่ของพลเมืองที่ดีของประเทศไทย

1.3) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ หมายถึง การแสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ มีความสามัคคีปรองดอง ปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ และแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

1.4) รักความเป็นไทย สืบสานวัฒนธรรมไทย หมายถึง การแสดงออกถึงความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่าร่วมอนุรักษ์ สืบทอดภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

1.5) ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การแสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ ความระมัดระวัง มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. แบบวัดความเป็นไทย หมายถึง เครื่องมือวัดการปฏิบัติและการรับรู้ของความเป็นไทยของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนประเมินตนเองจากข้อคำถามในแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

3. คุณภาพของแบบวัด หมายถึง ความตรง ความเที่ยงของเครื่องมือ และค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามที่วิเคราะห์ตามทฤษฎีการตอบสนองของข้อสอบ

ขอบเขตการวิจัย

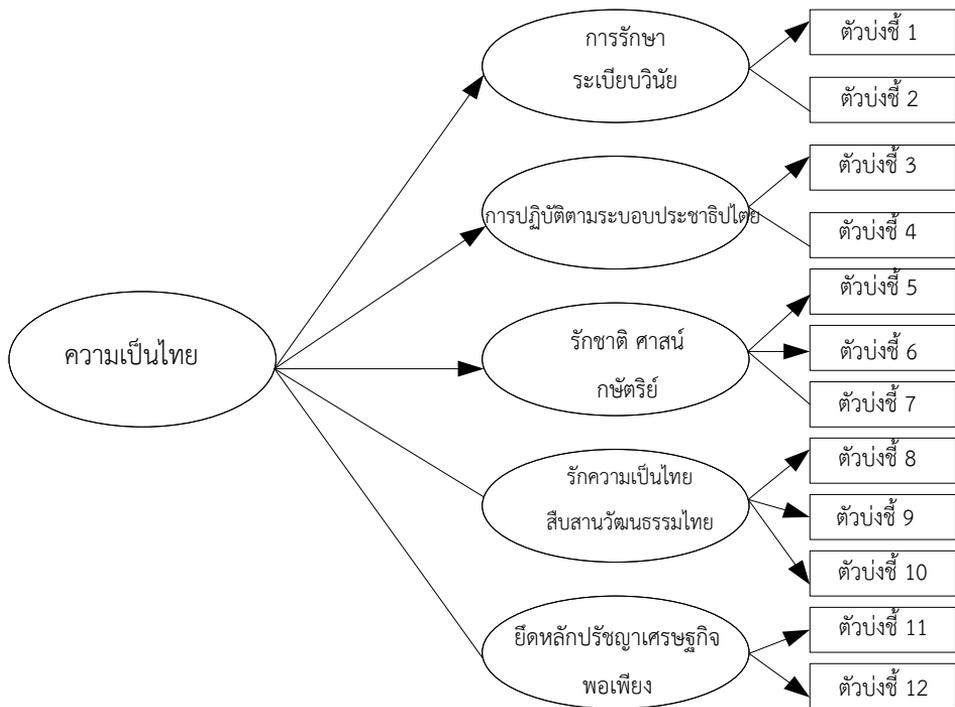
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา โดยใช้ฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มตัวอย่างนักเรียนได้จากการสุ่มหลายขั้นตอน ผู้วิจัยได้กำหนด สุ่มนักเรียนให้ครอบคลุมภูมิภาค 4 ภูมิภาคคือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคกลางและภาคตะวันออก จำนวน 1,200 คน การวิจัยครั้งนี้กำหนดขนาด 20 เท่าของจำนวนพารามิเตอร์ ตามแนวคิดของ Hair et al., (2006) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 5-20 เท่า ของของจำนวนพารามิเตอร์ เพื่อให้ได้จำนวนที่เหมาะสมและมากพอสำหรับการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยการออกแบบการสุ่มรูปแบบนี้จะเหมาะสำหรับการวิจัยที่ต้องการตรวจสอบโมเดล ซึ่งไม่จำเป็นต้องอาศัยความเป็นสัดส่วนของแต่ละกลุ่มหรือบล็อกของตัวอย่าง แต่จะให้จำนวนตัวอย่างแต่ละกลุ่มหรือบล็อกมีจำนวนเท่ากัน (Hair et al., 2006; นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2556)

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาแบบวัดความเป็นไทย ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ การรักษาระเบียบวินัย การปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ รักความเป็นไทย

ไทย สืบสานวัฒนธรรมไทย และ ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และตรวจสอบคุณภาพของแบบวัด ประกอบด้วย คุณภาพทั้งฉบับ ได้แก่ ความตรงเชิงโครงสร้าง และความเที่ยงของเครื่องมือ และคุณภาพรายข้อ ได้แก่ ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามที่วิเคราะห์ตามทฤษฎีการตอบสนองของข้อสอบ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

คุณลักษณะความเป็นไทยได้มีการกล่าวถึงในเฉพาะของในประเทศ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ จึงได้ทบทวนเอกสารในประเทศ ดังนี้ 1) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2551) 2) ค่านิยมหลักของคนไทยตามนโยบายของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (คสช.) 3) มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา การศึกษา, 2548) 4) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2574 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) และ 5) ลักษณะของความเป็นไทยของ สำนักเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ (2554) จากการสังเคราะห์ลักษณะของความเป็นไทย ผู้วิจัยจึงสรุปความหมายของความเป็นไทย หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของความเป็นคนไทย และรักในเอกลักษณ์ของไทย รักและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่เกิดขึ้น มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ สืบสานวัฒนธรรมไทย และยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) การรักษาระเบียบวินัย 2) การปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย 3) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 4) รักความเป็นไทย สืบสานวัฒนธรรมไทย 5) ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และกำหนดตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังภาพ

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา : โมเดลการวัดความเป็นไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งอธิบายองค์ประกอบของความเป็นไทยและพัฒนาแบบวัดความเป็นไทย จึงกำหนดรูปการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ประชากร เป็นนักเรียนในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา โดยใช้ฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มตัวอย่างนักเรียน เป็นนักเรียนระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ที่ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันในการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัด กลุ่มตัวอย่างจึงควรมีขนาดใหญ่และการแจกแจงประชากรต้องเป็นโค้งปกติ การวิจัยครั้งนี้กำหนดขนาด 20 เท่า ของจำนวนพารามิเตอร์ ตามแนวคิดของ Hair et al., (2006) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 5-20 เท่า ของของจำนวนพารามิเตอร์ เพื่อให้ได้จำนวนที่เหมาะสมและมากพอสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างแต่ละชั้นในแต่ละภูมิภาคเป็นภูมิภาคละ 100 รวม 4 ภูมิภาคเป็นระดับชั้นละ 400 คน รวมทั้งสามระดับชั้นเป็น 1,200 คน

เครื่องมือที่พัฒนาขึ้นเป็นแบบวัดความเป็นไทย แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ทั้งสามระดับชั้น ผู้วิจัยใช้การทบทวนวรรณกรรม และสังเคราะห์องค์ประกอบความเป็นไทย ทำให้ได้องค์ประกอบของความเป็นไทย 5 องค์ประกอบ 12 ตัวบ่งชี้ แล้วเขียนคำถามขึ้นตามตัวบ่งชี้โดยข้อคำถามแต่ละระดับมีทั้งข้อคำถามทางบวก และทางลบ เพื่อตรวจการเสแสร้งตอบของนักเรียน และเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้กับผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น โดยพิจารณาได้จากจุดมุ่งหมายตามหลักสูตรแกนกลางของแต่ละระดับชั้น จึงทำให้จำนวนข้อคำถามในระดับชั้นมัธยมศึกษา มีจำนวนข้อมากกว่าระดับชั้นประถมศึกษา ได้จำนวนข้อคำถามในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 24 36 และ 36 ข้อ ตามลำดับ แล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) พบว่าทุกข้อคำถามสอดคล้องกับตัวบ่งชี้ อยู่ในช่วง 0.67-1.00 หลังจากนั้นผู้วิจัยปรับค่า ข้อความในข้อคำถามจากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วจึงจัดทำแบบวัดความเป็นไทย

การวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยแบ่งเป็น 1) คุณภาพของข้อสอบรายข้อ ด้วยการหาค่าอำนาจจำแนก ตามแนวคิดของทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบ (IRT) และ 2) คุณภาพของเครื่องมือทั้งฉบับ ได้แก่ ความตรงเชิงโครงสร้างโดยการตรวจสอบความตรงตามโมเดลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ด้วยโปรแกรมการวิเคราะห์ Mplus และความเที่ยงของเครื่องมือโดยวิธีการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบราว

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาแบบวัดความเป็นไทย ได้องค์ประกอบของความเป็นไทย 5 องค์ประกอบ 12 ตัวบ่งชี้ และพัฒนา ข้อคำถามในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้ข้อคำถาม 24 36 และ 36 ข้อตามลำดับ โดยในแต่ละองค์ประกอบจะมีข้อคำถามทางบวกและทางลบ เพื่อช่วยป้องกันการเสแสร้งตอบคำถามของนักเรียน

2. ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัด

2.1 ความตรงเชิงโครงสร้าง

การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัดความเป็นไทย ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง ปรากฏผลดังตาราง

ตาราง 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของแบบวัดความเป็นไทยของผู้เรียน

องค์ประกอบย่อย	เมทริกซ์น้ำหนักองค์ประกอบ β (SE)			Factor Score			R^2		
	ป.6	ม.3	ม.6	ป.6	ม.3	ม.6	ป.6	ม.3	ม.6
องค์ประกอบอันดับที่ 1									
การรักษาระเบียบวินัย(TH1)									
TH11	0.698*(.029)	0.344*(.037)	0.413*(.046)	0.200	0.034	0.075	0.488	0.119	0.171
TH12	0.626*(.030)	0.516*(.038)	0.589*(.055)	0.159	0.072	0.140	0.391	0.266	0.347
การปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย (TH2)									
TH21	0.691*(.034)	0.738*(.029)	0.703*(.033)	0.215	0.282	0.254	0.478	0.544	0.494
TH22	0.548*(.032)	0.630*(.030)	0.625*(.034)	0.097	0.273	0.245	0.300	0.397	0.391
รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์(TH3)									
TH31	0.480*(.034)	0.591*(.030)	0.547*(.040)	0.063	0.129	0.107	0.231	0.349	0.299
TH32	0.547*(.033)	0.513*(.034)	0.569*(.034)	0.090	0.098	0.113	0.299	0.263	0.324
TH33	0.718*(.029)	0.802*(.024)	0.651*(.035)	0.160	0.256	0.077	0.516	0.643	0.424
รักความเป็นไทย สืบสานวัฒนธรรมไทย(TH4)									
TH41	0.643*(.038)	0.699*(.035)	0.706*(.031)	0.263	0.313	0.146	0.413	0.488	0.499
TH42	-0.138(.059)	0.508*(.038)	0.371*(.042)	-0.171	0.198	0.068	0.019	0.258	0.138
TH43	0.615*(.040)	0.520*(.036)	0.503*(.038)	0.269	0.209	0.113	0.379	0.271	0.253
ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง(TH5)									
TH51	0.575*(.034)	0.592*(.033)	0.369*(.043)	0.131	0.147	0.036	0.330	0.350	0.136
TH52	0.707*(.034)	0.691*(.033)	0.799*(.057)	0.224	0.233	0.205	0.501	0.478	0.639
องค์ประกอบอันดับที่ 2									
TH1	0.920*(.031)	0.914*(.020)	0.787*(.067)				0.842	0.836	0.619
TH2	0.989*(.001)	0.886*(.033)	0.849*(.037)				0.979	0.785	0.721
TH3	0.923*(.033)	0.873*(.027)	0.997*(.001)				0.852	0.761	0.995
TH4	0.724*(.041)	0.663*(.042)	0.980*(.002)				0.525	0.440	0.960
TH5	0.832*(.037)	0.851*(.037)	0.811*(.056)				0.692	0.725	0.658

* $p < .05$

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของโมเดลการวัดความเป็นไทย ของผู้เรียน พบว่า องค์ประกอบย่อย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การรักษาระเบียบวินัย 2) การปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย 3) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 4) รักความเป็นไทย สืบสานวัฒนธรรมไทย และ 5) ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย มีค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.724 ถึง 0.989 และสามารถอธิบายความเป็นไทย ได้ร้อยละ 52.5 ถึง 97.9 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.663 ถึง 0.914 และสามารถอธิบายความเป็น

ไทย ได้ร้อยละ 44.0 ถึง 83.6 และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.787 ถึง 0.997 และสามารถอธิบายความเป็นไทยได้ร้อยละ 61.9 ถึง 99.5

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดความเป็นไทย เขียนสมการคะแนนองค์ประกอบของความเป็นไทยของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ได้ดังนี้

ความเป็นไทยของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (TH)

$$= 0.200TH11 + 0.159TH12 + 0.215TH21 + 0.097TH22 + 0.063TH31 + 0.090TH32 + 0.160TH33 + 0.263TH41 - 0.171TH42 + 0.269TH43 + 0.131TH51 + 0.224TH52$$

ความเป็นไทยของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (TH)

$$= 0.034TH11 + 0.072TH12 + 0.282TH21 + 0.273TH22 + 0.129TH31 + 0.098TH32 + 0.256TH33 + 0.313TH41 + 0.198TH42 + 0.209TH43 + 0.147TH51 + 0.233TH52$$

ความเป็นไทยของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (TH)

$$= 0.075TH11 + 0.140TH12 + 0.254TH21 + 0.245TH22 + 0.107TH31 + 0.113TH32 + 0.077TH33 + 0.146TH41 + 0.068TH42 + 0.113TH43 + 0.036TH51 + 0.205TH52$$

เมื่อ

TH11 = ปฏิบัติตนตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์ และระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม

TH12 = รับผิดชอบ ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ และระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม

TH21 = ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ตามพลเมืองที่ดีของประเทศไทย

TH22 = เคารพสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่นภายใต้ขอบเขตของกฎหมายตามการปกครองระบอบประชาธิปไตย

TH31 = การเป็นพลเมืองดีของชาติ มีความสามัคคีปรองดองช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รักและหวงแหนชาติ

TH32 = ปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ รับรู้หลักสำคัญของศาสนา การร่วมปฏิบัติ

TH33 = จงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ได้แก่ การร่วมกิจกรรมวันสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ การปฏิบัติตามพระราชดำรัส การถวายเป็นพระราชกุศล

TH41 = ภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมไทย เอกลักษณะ
ความเป็นไทย

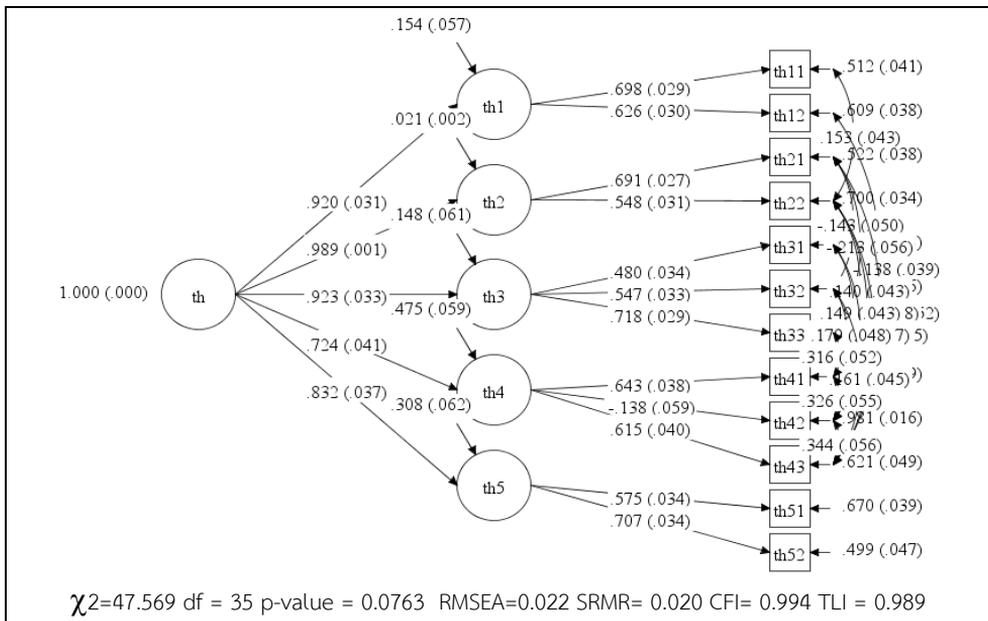
TH42 = เห็นคุณค่าและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

TH43 = อนุรักษ์ และสืบทอดภูมิปัญญาไทย ปฏิบัติตน และเห็นคุณค่าที่แสดงการ
อนุรักษ์ สืบทอดวัฒนธรรม ประเพณีไทย

TH51 = ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม

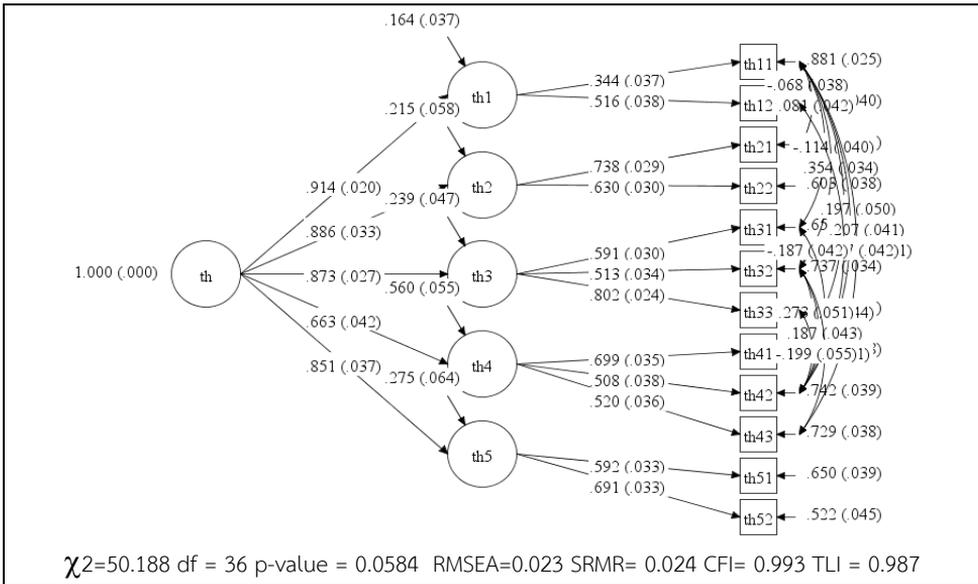
TH52 = มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดลการวัดความเป็นไทย ในแต่ละระดับชั้น พบว่าโมเดลการวัดของแบบวัดทั้งสามระดับมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จากดัชนีการตรวจสอบโมเดลของระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย $\chi^2=47.569$ df = 35 p-value = 0.0763 RMSEA=0.022 SRMR= 0.020 CFI= 0.994 TLI = 0.989 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น $\chi^2=50.188$ df = 36 p-value = 0.0584 RMSEA=0.023 SRMR= 0.024 CFI= 0.993 TLI = 0.987 และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย $\chi^2=36.914$ df = 25 p-value = 0.0588 RMSEA=0.027 SRMR= 0.020 CFI= 0.994 TLI = 0.984 นั้นหมายความว่าแบบวัดความเป็นไทยมีความตรงเชิงโครงสร้าง แสดงได้ดังภาพ

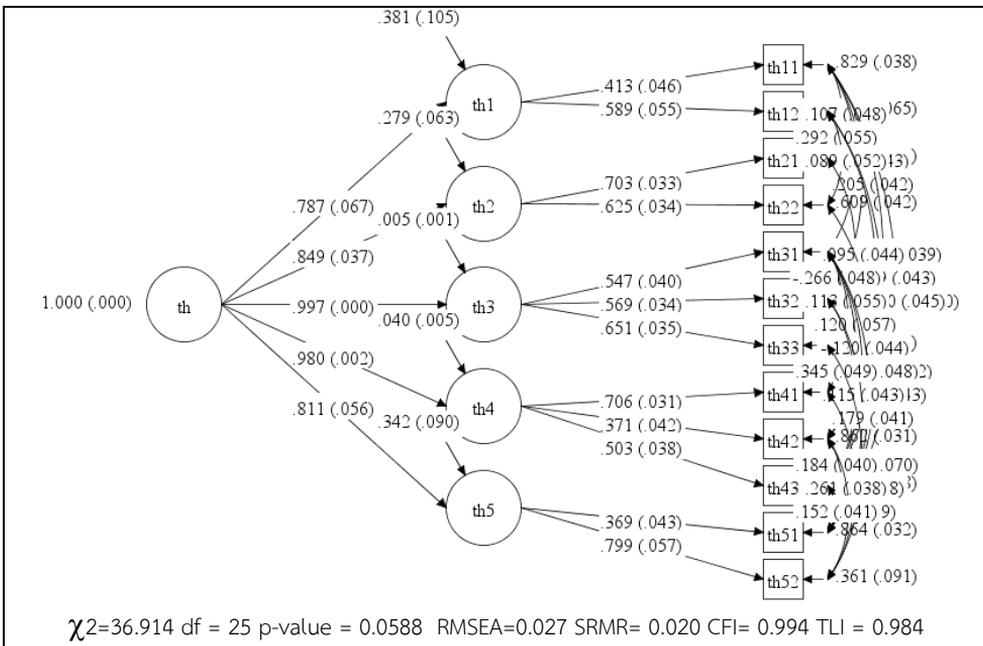
หมายเหตุ ตัวเลขที่แสดงบนเส้นเป็นค่า β (S.E.)

ภาพ 2 ผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดความเป็นไทย
ของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

หมายเหตุ ตัวเลขที่แสดงบนเส้นเป็นค่า β (S.E.)

ภาพ 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดความเป็นไทย
ของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

หมายเหตุ ตัวเลขที่แสดงบนเส้นเป็นค่า β (S.E.)

ภาพ 4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดความเป็นไทย
ของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.2 ความเที่ยงของเครื่องมือ

การตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของแบบวัดความเป็นไทยของผู้เรียนทั้งระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้วยการวิเคราะห์หาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบราค แยกตามเครื่องมือในแต่ละระดับชั้น

ตาราง 2 ค่าความเที่ยงของแบบวัดความเป็นไทยของผู้เรียนทั้ง 3 ระดับชั้น

องค์ประกอบ	จำนวน ตัวบ่งชี้	ประถมศึกษาตอนปลาย		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย	
		จำนวน ข้อคำถาม	ค่าความ เที่ยง	จำนวน ข้อคำถาม	ค่าความ เที่ยง	จำนวน ข้อคำถาม	ค่าความ เที่ยง
1) การรักษาระเบียบวินัย	2	4	.642	6	.495	6	.475
2) การปฏิบัติตามระบอบ ประชาธิปไตย	2	4	.564	6	.647	6	.561
3) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	3	6	.638	9	.747	9	.729
4) รักความเป็นไทย สืบสาน วัฒนธรรมไทย	3	6	.497	9	.534	9	.583
5) ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง	2	4	.612	6	.698	6	.563
รวม	12	24	.838	36	.859	36	.853

จากตาราง 2 แบบวัดความเป็นไทยในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเป็น .838 .859 และ .853 ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่ามีค่าความเที่ยงระหว่าง .497-.642 .495-.747 และ .475-.729 ตามลำดับ

2.3 ค่าอำนาจจำแนกด้วยการวิเคราะห์การตอบสนองของข้อสอบ

การวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบในแต่ละองค์ประกอบของแบบวัดความเป็นไทยของผู้เรียนวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์ตามทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบตรวจให้คะแนนมากกว่า 2 ค่า (Polytomous IRT models) โดยใช้ Graded-Response Model (GRM) แสดงได้ดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบด้วยการวิเคราะห์ตามทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบของแบบ
วัดความเป็นไทยของผู้เรียน

องค์ประกอบ	ค่าอำนาจจำแนก α (SE)		
	ประถมศึกษาตอนปลาย	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย
1) การรักษาระเบียบวินัย	0.95(0.12)-1.54(0.12)	0.26(0.11)-1.53(0.14)	0.20(0.10)-1.33(0.15)
2) การปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย	0.31(0.12)-1.61(0.13)	0.28(0.11)-1.61(0.14)	0.27(0.12)-1.78(0.16)
3) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	0.23(0.09)-1.87(0.14)	0.25(0.11)-2.61(0.19)	0.29(0.10)-2.52(0.20)
4) รักความเป็นไทย สืบสานวัฒนธรรมไทย	0.25(0.09)-1.52(0.14)	0.22(0.21)-2.18(0.17)	0.23(0.17)-2.79(0.21)
5) ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	1.04(0.12)-1.72(0.14)	0.91(0.13)-1.90(0.17)	0.22(0.11)-2.04(0.18)
รวม	0.23(0.09)-1.87(0.14)	0.22(0.21)-2.61(0.19)	0.20(0.10)-2.79(0.21)

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบในแต่ละองค์ประกอบของแบบวัดความเป็นไทยของผู้เรียนตามทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบของแบบวัดความเป็นไทย พบว่าแบบวัดความเป็นไทยในระดับประถมศึกษาตอนปลายมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.23-1.87 โดยข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงสุดอยู่ในองค์ประกอบรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.22-2.61 โดยข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงสุดอยู่ในองค์ประกอบรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20-2.79 โดยข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงสุดอยู่ในองค์ประกอบรักความเป็นไทย สืบสานวัฒนธรรมไทย

สรุปและอภิปรายผล

ผลการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพแบบวัดความเป็นไทย พบว่าแบบวัดความเป็นไทยวัดจาก 5 องค์ประกอบ 12 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การรักษาระเบียบวินัย จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ 2) การปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ 3) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ 4) รักความเป็นไทย สืบสานวัฒนธรรมไทย จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ และ 5) ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ และคุณภาพของแบบวัดความเป็นไทยทั้งระดับประถมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความตรงเชิงโครงสร้าง ความเที่ยงของแบบวัด และมีคุณภาพรายข้อที่ผ่านเกณฑ์ และไม่ผ่านเกณฑ์บางข้อ จึงมีประเด็นอภิปรายดังนี้

1. องค์ประกอบของความเป็นไทยในแบบวัดโมเดลการวัดความเป็นไทย มี 5 องค์ประกอบ 12 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) การรักษาระเบียบวินัย จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ 2) การปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ 3) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ 4) รักความเป็นไทย สืบสานวัฒนธรรมไทย จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ และ 5) ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียง จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานจากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่าส่วนใหญ่มีค่าค่อนข้างสูงนั่นคือแต่ละองค์ประกอบอธิบายคุณลักษณะความเป็นไทยได้มากกว่าร้อยละ 50 นั้นหมายความว่าทั้ง 5 องค์ประกอบสามารถใช้เป็นองค์ประกอบหลักในการวัดความเป็นไทยได้ ตามที่กำหนดในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ค่านิยมหลักของคนไทยตามนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ศึกษาธิการ, 2548) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2574 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) และลักษณะของความเป็นไทยของ สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ (2554)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานของตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบรักความเป็นไทย สืบสานวัฒนธรรมไทย ในระดับประถมศึกษาตอนปลายพบว่ามีความติดลบในตัวบ่งชี้เห็นคุณค่าและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ทั้งนี้อาจจะเป็นไปได้ว่าในยุคปัจจุบัน เด็กเยาวชนได้รับอิทธิพลค่อนข้างมากจากการใช้สื่อออนไลน์ และมีพฤติกรรมในการใช้ออนไลน์ค่อนข้างสูง ดังผลงานวิจัยของ ภาณุวัฒน์ กองราช (2554) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นในประเทศไทย: กรณีศึกษา Facebook พบว่าการใช้พฤติกรรมสื่อออนไลน์ค่อนข้างสูงอาจจะทำให้เด็ก เยาวชน มีการใช้ภาษาผ่านสื่อออนไลน์ตามภาษาที่ใช้ในสื่อออนไลน์ ทำให้ความสำคัญของการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารลดน้อยลง และจากผลการวิจัยของ กานต์รวี ชมเชย (2556) ทำวิจัยเรื่องภาษาไทยเน็ต: ภาษาเฉพาะกลุ่มของคนไทยรุ่นใหม่ในการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต โดยศึกษากับเด็กและวัยรุ่น พบว่าภาษาไทยที่ใช้ในสื่อออนไลน์ มีความหมายเสียดสี และใช้คำเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน ดึงดูดความสนใจ ทำให้ความถูกต้องของการใช้ภาษาไทยถูกต้องน้อยลง

2. คุณภาพของแบบวัดความเป็นไทย เมื่อพิจารณาคุณภาพทั้งฉบับ พบว่าแบบวัดความเป็นไทยทั้งสามระดับชั้นมีคุณภาพทุกฉบับ นั่นคือมีความตรงเชิงโครงสร้างและความเที่ยงอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูงแต่เมื่อพิจารณาความเที่ยง รายองค์ประกอบจะพบว่ามีความเที่ยงอยู่ในระดับไม่สูงมากนัก ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนข้อในแต่ละองค์ประกอบมีจำนวนไม่มาก ซึ่งอาจจะส่งผลต่อความแปรปรวนของคะแนนสอบในแต่ละองค์ประกอบไม่สูงมากนัก ทำให้ความเที่ยงมีค่าลดลงด้วย (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2555; ประภคฤติยา ทักซิโณ, 2552) เมื่อพิจารณาคุณภาพด้านค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบพบว่าข้อคำถามบางข้อที่ไม่ผ่านเกณฑ์ ซึ่งโดยทั่วไปนิยมใช้เกณฑ์ 0.50 ถึง 2.50 (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2555) โดยในระดับประถมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนต้น และ

มัธยมศึกษาตอนปลาย ไม่ผ่านเกณฑ์ 5 16 และ 17 ข้อ ตามลำดับ ผู้ที่จะนำแบบวัดความเป็นไทยไปใช้อาจจะพิจารณาปรับแบบวัดโดยการตัดข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกต่ำที่สุดหรือสูงเกินไปออก แต่ทั้งนี้การตัดข้อคำถามต้องพิจารณาองค์ประกอบตามโครงสร้างเดิมของแบบวัดด้วย เพื่อให้แบบวัดมีความตรง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของเครื่องมือวัดผล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้สอนสามารถใช้แบบวัดความเป็นไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งในระยะก่อนการเรียนการสอนซึ่งอาจจะเป็นต้นภาคการศึกษา ระหว่างการเรียนการสอนหรือกลางภาค และปลายภาคการศึกษา เพื่อนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาหรือส่งเสริมคุณภาพของผู้เรียนในด้านความเป็นไทย

2. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้แบบวัดความเป็นไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อนำผลการวัดไปใช้ในการปรับกิจกรรมในแผนปฏิบัติการศึกษา เพื่อให้ส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นไทยของผู้เรียนได้มีความตรง และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างจริงจัง

3. หน่วยงานระดับนโยบาย ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่ สามารถใช้แบบวัดความเป็นไทย เพื่อนำผลการวัดไปใช้ในการปรับกิจกรรมในแผนปฏิบัติการของสำนักเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้ส่งเสริมคุณลักษณะของผู้เรียนได้มีความตรงและสามารถแก้ปัญหาได้อย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัยที่พบว่าแบบวัดความเป็นไทย ในระดับประถมศึกษาตอนปลาย องค์ประกอบในด้านรักความเป็นไทย สืบสานวัฒนธรรมไทย ตัวบ่งชี้เห็นคุณค่าและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีค่าติดลบ ควรจะมีการวิจัยศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยกับความเป็นคนไทย

2. ควรมีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาแบบวัดและวิเคราะห์หาจำนวนข้อที่เหมาะสม และลักษณะของข้อถามที่เหมาะสมแต่ละระดับชั้น

3. ควรมีการศึกษาอิทธิพลของความเป็นคนไทยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผู้เรียน เพื่อจะได้มีข้อมูลสำหรับการส่งเสริม พัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนไทยได้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *เอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กานต์รวี ชมเชย. (2556). *ภาษาไทยเนี๊ยบ: ภาษาเฉพาะกลุ่มของคนไทยรุ่นใหม่ในการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต*. รายงานการวิจัย สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2556). *วิธีการที่ถูกต้องและทันสมัยในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง*. ค้นเมื่อ 20 มกราคม 2559, จาก <http://www.nrct.go.th>.
- ประกฤติยา ทักษิณ. (2552). *การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาวิชาวิทยาศาสตร์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน : การประยุกต์ใช้การทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบและโมเดลมูลค่าเพิ่ม*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ภาณุวัฒน์ กองราช. (2554). *พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นในประเทศไทย : กรณีศึกษา Facebook*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ศิริชัย กาญจนาวาสี. (2555). *ทฤษฎีการทดสอบแนวใหม่*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ฉบับใช้ในโรงเรียนโครงการนำร่องการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2554). *คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).

- สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). *มาตรฐานการศึกษาของชาติ*. กรุงเทพฯ: สกศ.
- _____. (2559). *(ร่าง) กรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2574)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ. (2554). ค้นเมื่อ 19 พฤศจิกายน 2559, จาก http://www.identity.opm.go.th/identity/content/identity.asp?identity_code=19000002&lang=&doc_type=19
- Hair, Jr., J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2006). *Multivariate Data Analysis (6th ed.)*. Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall.
- National Research Council, NRC. (2010). *Exploring the Intersection of Science Education and 21st Century Skills: A Workshop Summary*. Downloaded from: <http://www.nap.edu/catalog/12771.html>.
- _____. (2012)^a. *Education for Life and Work: Developing Transferable Knowledge and skill in the 21st Century*. Downloaded from: http://www.nap.edu/catalog.php?record_id=13398.
- _____. (2012)^b. *Assessment 21st Century Skills: Summary of a Workshop*. Downloaded from: <http://www.nap.edu/13215>.
- World Health Organization, WHO. (1997). *Life skills education for children and adolescents in schools: Introduction and guidelines to facilitate the development and implementation of life skills programmes*. Programme on mental health World Health Organization GENEVA.